DEN INTERNATIONALE ØKONOMISKE SITUATION

U.S.A.

I løbet af april kvartal nåede den amerikanske industriproduktion som helhed igen op på niveauet før tilbagegangen i 1948—49. Ligesom i de foregående måneder samlede den stigende efterspørgsel sig især om biler og boliger og andre varige forbrugsgoder, men som et nyt træk i den økonomiske situation må nævnes en udpræget tendens til prisstigning. I slutningen af juni skabte krigen i Korea en situation, hvis økonomiske virkninger endnu ikke lader sig overskue, men let kan blive betydelige som følge af de krav, som et forstærket militært beredskab vil stille til det amerikanske produktionsapparat. En hurtig og stærk forøgelse af rustningsproduktionen og af de militære styrker vil næppe kunne gennemføres, uden at det går ud over den civile produktion, selv om der stadig findes en vis arbejdskraftreserve i form af arbejdsløshed. (Antallet af arbejdsløse, der i februar blev opgjort til 4.7 millioner — efterkrigstidens maksimum —, var i maj faldet til 3.1 millioner mod i gennemsnit for 1947 og 1948 2.1 million). Men derved vil spørgsmålet om direkte indgreb i den civile produktion og om kontrol med lønninger og priser formentlig blive aktuelt.

Industriproduktionen.

Et tilsyneladende umætteligt behov har drevet automobilproduktionen op på nye rekordhøjder. Efter at en langvarig strejke i Chrysler-fabrikkerne var blevet bilagt i begyndelsen af maj, nåede produktionen i denne måned op på et niveau svarende til ca. 9 mill. vogne om året (1949: 6.2 mill.), men til trods herfor kunne efterspørgselen ikke tilfredsstilles, og priserne på brugte vogne var stigende. I stålindustrien har kapaciteten siden april været udnyttet med 100 %, hvilket er ensbetydende med en produktion af ca. 9 mill. tons råstål om måneden, men i kulindustrien var produktionen faldende efter en stærkt forceret brydning umiddelbart efter strejkens afslutning i begyndelsen af marts. Iøvrigt var den vigtigste undtagelse fra den almindelige ekspansion tekstilindustrien, hvor produktionen nærmest var stagnerende, og i det hele har opgangen som allerede nævnt været stærkest for varige goder, hvilket også fremgår af nedenstående oversigt over industriens ordreindgang.

Nye bestillinger til industrien.
(Mld. $).

		Varige goder	Ikke-varige goder	Tilsammen
Marts	1949	7.2	10.8	18.0
Juli	„	6.2	9.3	15.5
August	„	7.4	11.3	18.7
Sept.	„	7.6	11.8	19.4
Okt.	„	7.5	10.9	18.4
Nov.	„	7.4	10.7	18.1
Dec.	„	7.0	9.8	16.8
Jan.	1950	8.4	10.3	18.7
Febr.	„	7.5	10.5	18.0
Marts	„	9.1	11.1	20.2
April	„	8.4	9.9	18.3

Boligbyggeriet.

Ligesom automobilproduktionen har byggevirksomheden i de sidste måneder antaget et omfang, som har oversteget selv de mest optimistiske forventninger. Dette gælder navnlig boligbyggeriet. Antallet af påbegyndte boliger uden for landbruget, der i det store byggeår 1949 kun i en eller to måneder nåede op over de 100.000, var i marts 1950 110.000 og steg derefter til 130.000 i april og 140.000 i maj, og i de første 5 måneder af 1950 var antallet af påbegyndte boliger ialt 538.000 mod 353.000 i den samme periode i 1949, altså en stigning på over 50 %. I en undersøgelse, der for nylig er foretaget af Department of Commerce, regnes der med, at boligtilvæksten i de sidste 3 år har været 2—3 gange større end den normale tilvækst i antallet af nye husholdninger, og det skulle heraf følge, at en stor del af boligunderskudet fra krigstiden allerede er dækket. Det udækkede behov menes dog stadig at være så stort, at det under forudsætning af gunstige økonomiske forhold vil muliggøre en fortsættelse af boligbyggeriet i et lignende omfang som hidtil i endnu et par år.

Over 80 % af de i den sidste tid opførte boliger er en familie-huse, hvis erhvervelse i høj grad lettes ved Federal Housing Administration's garanti for prioritetslån. Efter en ny „Housing Act", som trådte i kraft den 20. april, kan der for mindre boliger opnås garanti for lån helt op til 95 % af byggeomkostningerne til en rente af 4¼ %, således at køberen kun skal præstere en udbetaling på 5 %, og krigsveteraner kan helt slippe for udbetaling og skal kun svare en rente af 4 %. Den støtte, der således ydes, har uden tvivl virket stærkt stimulerende på efterspørgslen. Den samlede prioritetsgæld i boliger uden for landbruget er steget fra knap 20 mld. $ før krigen til 38 mld. $ nu, men sættes gælden i forhold til indkomsterne (efter fradrag af skatter), har der dog været en nedgang fra 24 % i 1929 til 20 % nu.

Anden bygge- og anlægsvirksomhed.

I værdien af det samlede byggeri („new construction") var der for de 5 måneder januar—maj en fremgang fra 6.7 mld. $ i 1949 til 8.1 mld. $

Amerikanske konjunkturtal.

		Priser[1]			Industri-produktion[2]	Bygge- og anlægsvirksomhed[3]		Arbejdsmarked			Detail-omsætning[7]	Udenrigshandel		Aktiekurser[10]	Personlige[11] indkomster	Bruttonational-produkt[12]
		Engrospriser		Leveomkostninger		Ialt	Boligbyggeri	Beskæftigede[4]	Arbejdsløshed[5]	Arbejdsløn[6]		Import[8]	Eksport[9]			
		Samlet Indeks	Landbrugsprodukt.													
		1926 = 100 *	1926 = 100 *	1935-39 = 100 *	1935-39 = 100 *	1923-25 = 100 *	1923-25 = 100 *	Mill. *	Mill. *	Cents *	1935-39 = 100 *	Mill. $ *	Mill. $ *	1935-39 = 100 *	Mld. $ *	Mld. $ *
	1938	79	69	101	89	64	45	30.3[13]	8.1[14]	63	98	163	258	88	68	85
	1945	106	128	128	203	68	26	40.1	1.0	102	198	345	817	122	172	215
	1946	121	149	139	170	153	143	41.4	2.3	108	259	409	812	140	177	213
	1947	152	181	159	187	157	142	43.4	2.1	122	304	478	1274	123	194	236
	1948	165	188	171	192	190	162	44.2	2.1	133	335	589	1051	124	212	262
	1949	155	166	169	176	211	192	43.0	3.4	140	302	552	999	121	210	257
April	1949	157	171	170	179	177	141	43.0	3.0	140	305	534	1166	119	211	—
Maj	—	156	171	169	174	181	159	42.7	3.3	140	309	540	1092	118	210	—
Juni	—	155	169	170	169	195	176	42.8	3.8	141	301	526	1104	112	209	258
Juli	—	154	166	169	161	209	200	42.6	4.1	141	297	456	896	118	207	—
Aug.	—	153	162	169	170	229	228	43.0	3.7	140	301	491	880	122	209	—
Sept.	—	154	163	170	174	246	254	43.5	3.4	141	307	531	906	124	208	255
Okt.	—	152	160	169	166	263	269	42.6	3.6	139	294	559	850	127	207	—
Nov.	—	152	157	169	173	265	256	42.8	3.4	139	301	594	836	129	209	—
Dec.	—	151	155	168	179	262	255	43.7	3.5	141	303	605	943	133	212	257
Jan.	1950	152	155	167	183	242	245	42.2	4.5	142	300	623	746	135	218	—
Febr.	—	153	159	167	181	263	260	41.7	4.7	142	306	600	773	137	219	—
Marts	—	153	159	167	187	275	278	42.3	4.1	142	308	663	867	139	223	264
April	—	153	159	167	190	284	298	42.8	3.5	143	310	583	809	142	217	—
Maj	—	156	165	169	193	268	299	43.2	3.1	144	—	660	825	147	—	—
Juni	—	157	166	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	149	—	—

* Tallene for 1938 og 1945—49 (de første 6 rækker) er gennemsnit for 12 måneder.
[1] Bureau of Labor Statistics. [2] Federal Reserve Board's sæsonudjævnede indeks. [3] Værdien af byggekontrakter efter F. W. Dodge Corp.; indekset udjævnet for sæsonsvingninger af F. R. B. [4] Antal beskæftigede („employees") uden for landbruget ifl. Bureau of Labor. Af det samlede antal beskæftigede i maj 1950, 43.2 millioner, faldt 14.3 mill. på industrien, 0.9 på minedrift, 2.2 på bygge- og anlægsvirksomhed, 3.9 på transport og off. forsyningsvirksomheder, 9.3 på handel, 1.8 på pengeinstitutter, 4.7 på tjenesteydelser og 5.9 var off. ansatte. [5] Bureau of Census. [6] Gnstl. timefortjeneste i fabriksindustrien. [7] Survey of Current Business' sæsonudjævnede indeks. [8] Generalindførsel. [9] Inkl. reeksport; omfatter også hjælp til udlandet („foreign aid and relief"). [10] Standard and Poor's Corp., omfatter 416 industri-, jernbane- og „public utility" selskaber. [11] „Personal income". Tallene er udjævnet for sæsonsvingninger og omregnet til tal for et helt år. [12] Kvartalstallene er udjævnet for sæsonsvingninger og omregnet til tal for et helt år. [13] 1939. [14] 1940.

i 1950. For det offentlige byggeri var stigningen 18 %, for det private byggeri 22 %. Denne betydelige stigning for det faktiske byggeri overgås dog langt af stigningen i værdien af nye byggekontrakter. Efter Dodge's statistik, der omfatter de 37 stater øst for Rocky Mountains, steg værdien af nye byggekontrakter her i det pågældende tidsrum fra 3.5 til 5.5 mld. $ eller med over 55 %, for det private byggeri alene med næsten 80 %.

I den højkonjunktur for byggeriet, der har udviklet sig i de sidste år, har det industrielle byggeri hidtil ikke taget del. Statistiken for maj, da den samlede værdi af „new construction" er opgjort til 1941 mill. $ mod 1576 mill. $ i maj 1949, viser imidlertid for første gang i tre år nogen stigning også på dette område. I denne forbindelse kan anføres, at investeringerne i nye anlæg og maskiner („new plant and equipment") i 1950 anslås at ville blive en del større, end man tidligere havde regnet med. Efter en opgørelse i marts regnedes der med en nedgang fra 18.12 mld. $ i 1949 til 16.09 mld. $ i 1950 eller 11 %, men efter den seneste revision vil tallet for de tre første kvartaler i 1950 nå op på 12.7 mld. $, hvilket kun er 6 % mindre end i den tilsvarende periode i 1949, og for hele året ventede man at komme op på mindst 17 mld. $.

Nationalprodukt og nationalindkomst.

Som allerede nævnt i det foregående hefte af „Økonomi og Politik" steg det samlede resultat af den økonomiske virksomhed, således som det kommer til udtryk i bruttonationalproduktet, i januar kvartal til 264 mld. $ pr. år, medens det for oktober kvartal 1949 er opgjort til 257 mld. $. I sammenligning med oktober kvartal 1948 var der en nedgang på 2—3 %, men det må her tages i betragtning, at nedgangen i priserne i dette tidsrum var endnu stærkere, for engrosprisindeksets vedkommende ca. 7 % og for leveomkostningsindekset 3—4 %.

Den vigtigste forskydning i bruttonationalproduktet mellem oktober kvartal 1949 og januar kvartal 1950 fandt sted i posten »ændringer i lagerinvesteringer", idet disse i januar kvartal forøgedes med 1.7 mld. $ pr. år mod en nedgang i oktober kvartal på 3.7 mld. $. Af den samlede fremgang i indenlandske bruttoinvesteringer på 7.4 mld. $ faldt derfor kun 2 milliarder på bygninger og maskiner. Det private forbrug gik op med et lignende beløb, medens den samlede personlige indkomst steg med over 10 mld. $ pr. år. Den væsentligste del af stigningen skyldtes imidlertid en særlig udbetaling til veteranerne, og kun en mindre del heraf synes at være gået over i forbruget, idet den personlige opsparing samtidig forøgedes fra 10.8 til 18.6 mld. $ pr. år.

Betalingsbalancen.

I årene straks efter krigen spillede investeringer i udlandet en ikke ubetydelig rolle for den amerikanske økonomi. I 1947 udgjorde de således efter nationalindkomstberegningerne ca. 9 mld. $, men gik derefter ned til knap 2 milliarder i 1948 og 0 i 1949, og i januar kvartal 1950 var, som det vil

Nationalprodukt og nationalindkomst[1].
(Mld. $ i løbende priser).

	Okt. kvt. 1948	Jan. kvt. 1949	April kvt. 1949	Juli kvt. 1949	Okt. kvt. 1949	Jan. kvt. 1950
Privat forbrug	180.9	178.7	179.3	179.7	179.8	182.7
Privat indenlandsk bruttoinvestering	48.0	40.0	33.2	32.1	33.7	41.1
Nettoinvestering i udlandet	1.0	1.0	1.2	÷ 0.3	÷ 0.5	÷ 2.1
Off. udgifter til varer og tjenester	40.3	42.3	44.2	43.2	43.7	42.2
Bruttonationalprodukt	270.3	262.0	257.9	254.6	256.7	263.9
÷ Afskrivninger og vedligeholdelse, forbrugsskatter m. v.	36.0	37.3	37.1	33.9	37.6	
Nationalindkomst	234.3	224.7	220.8	220.7	219.1	
÷ Selskabsindtægter, bidrag til socialforsikring m. v.	41.1	37.3	36.0	37.9	35.8	
+ Overførsler fra det offentlige til borgerne, dividender m. v.	23.3	24.6	25.1	25.3	26.0	34.6
Den personlige indkomst	216.6	212.0	210.0	208.2	209.3	219.9
÷ Personlige skatter m. v.	20.4	18.6	18.6	18.0	18.6	18.7
Den disponible indkomst	196.2	193.4	191.4	189.5	190.7	201.3
÷ Privat forbrug	180.9	178.7	179.3	179.7	179.8	182.7
Personlig opsparing	15.3	14.8	12.1	9.8	10.8	18.6

[1] Tallene er udjævnet for sæsonbevægelser og omregnet, så de svarer til et helt år.

ses af ovenstående tabel, nettoinvesteringen negativ. Da Marshall-hjælpens gaveydelser ikke medregnes under „nettoinvesteringer i udlandet", men opføres under „offentlige udgifter til varer og tjenester", kan disse tal vel ikke uden videre sammenlignes, men i hvert fald er overskuddet på U.S.A.s betalingsbalance efterhånden svundet stærkt ind. Efter de oplysninger, der nu foreligger for januar kvartal, var overskuddet på betalingsbalancen i dette tidsrum kun halvt så stort som i juli kvartal 1949. Siden midten af 1949, da den nuværende konjunkturopgang begyndte, har der været en betydelig opgang i importen, og samtidig er eksporten gået yderligere tilbage, efter at den mellem 1947 og 1949 allerede var formindsket med 3400 mill. $ om året.

U.S.A.s betalingsbalance.
(Mill. $).

	Juli kvt. 1949	Okt. kvt. 1949	Jan. kvt. 1950
Eksport	2770	2664	2424
Import	1593	1830	1968
Eksportoverskud	1177	834	456
Overskud på de „usynlige" poster	162	271	197
Overskud på betalingsbalancen	1339	1105	653

Priser og lønninger.

Fra omkring midten af april har priserne på en række metaller og andre råstoffer, deriblandt navnlig gummi og uld, haft en stærkt stigende tendens, og Moody's råstofprisindeks (31/12 1931 = 100), der i begyndelsen af april stod i 356, var den 23. juni steget til 395. Krigen i Korea satte yderligere fart i prisstigningen, og den 10. juli var indekset nået op i 424 mod 337 et år i forvejen. Prisstigningen har også omfattet landbrugsprodukter, hvor markedssituationen har været påvirket af noget ringere høstudsigter end i de to foregående år. Leveomkostningsindekset gik i maj op med 2 points til 169.

Den vigtigste begivenhed på arbejdsmarkedet var uden tvivl den nye overenskomst mellem General Motors og United Automobile Workers, som blev underskrevet den 23. maj. Forinden var som allerede nævnt strejken i Chrysler-fabrikkerne bragt til ophør efter at have varet i 100 dage og kostet virksomhedens 90.000 arbejdere gnstl. 1000 $ i tabt arbejdsfortjeneste. Striden drejede sig som i de senere arbejdskonflikter om pensionsspørgsmålet. Chrysler havde tilbudt en pension af en sådan størrelse, at den sammen med den offentlige pension ville udgøre 100 $ om måneden fra 65 års alderen, men fagforeningen insisterede tillige på — og fik gennemført — at der skulle oprettes en pensionsfond (med Chrysler som eneste bidragyder), og at fagforeningen skulle have del i ledelsen af den.

Af de tre største automobilforetagender i U.S.A., General Motors, Ford og Chrysler, havde Ford i forvejen opnået en ordning af pensionsspørgsmålet (se „Økonomi og Politik" 1949, p. 267), og turen kom nu til det største af de tre, General Motors. Den aftale, der her blev resultatet af forhandlingerne, er imidlertid langt mere vidtrækkende end de andre. Hvad angår pensionen, er den ligesom hos Chrysler og Ford fastsat til 100 $ inkl. den offentlige pension, men i modsætning til, hvad der ellers har været tilfældet i den sidste tids pensionsordninger, vil den samlede pension for General Motors' arbejdere kunne stige ud over de 100 $, nemlig til 117 $, hvis der gennemføres en forhøjelse af den offentlige pension, hvad der for tiden er forslag fremme om i kongressen.

Ved den nye overenskomst har General Motors' 275.000 arbejdere imidlertid også opnået andre væsentlige fordele. Overenskomsten indeholder således bestemmelse om, at arbejderne i hvert af de 5 år, den gælder, skal have et produktivitetsstigningstillæg på 4 cents i timen, hvilket skete første gang den 29. maj i år, og for arbejdere med en anciennitet af 15 år og derover sker der en fordobling af ferielønnen, således at den kommer til at svare til 120 arbejdstimer. Endvidere fastsætter overenskomsten, at timelønnen skal stige med 1 cent for hver procents stigning i leveomkostningsindekset uden nogen grænse opefter, medens nedgang i leveomkostningerne højst kan medføre et fradrag på 3 cents ialt.

Alle disse og nogle andre fordele er af fagforeningen beregnet at svare til en forhøjelse af timelønnen med 19 cents straks og 35 cents i 1955. Til gengæld for disse indrømmelser har General Motors' opnået arbejdsfred i 5 år, og fagforeningen er desuden gået med til ikke at gøre modstand mod indførelse af tekniske forbedringer. Med den nuværende højkonjunktur for bilindustrien

vil det næppe være vanskeligt for selskabet at bære de betydelige omkostninger, den nye overenskomst pålægger det. I „Economist" anslås det, at General Motors' fortjeneste i 1949 var i stand til at dække samtlige udgifter ved overenskomsten i de 5 år, den gælder. Overenskomsten er imidlertid et vidnesbyrd om en stærk optimisme med hensyn til bilindustriens muligheder også i de kommende år, og den er tillige formentlig en forløber for nye krav til andre selskaber og andre industrier, hvoraf de færreste vil være i stand til at betale en så høj pris for arbejdsfred som General Motors.

ENGLAND

Stærkt stigende guld- og dollarreserve.

I april kvartal fortsattes og forstærkedes bedringen i sterlingområdets guld- og dollarreserve, der den 30. juni var nået op på 2422 mill. $ mod kun 1340 mill. $ umiddelbart før pundets devaluering i september 1949. Den ligger nu også højere end ved Marshall-hjælpens ikrafttræden i april 1948, da den udgjorde 2241 mill. $, hvilket ofte er blevet nævnt som det minimum, hvorunder den ikke måtte synke. Siden begyndelsen af 1950 har Marshall-hjælpen ubeskåret kunnet anvendes til styrkelse af reserven, idet der både i januar og april kvartal var overskud på sterlingområdets betalingsbalance med dollarområdet, foruden at England kunne trække endnu nogle beløb på den canadiske kredit.

Ændringerne i sterlingområdets guld- og dollarbeholdning.
(Mill. $).

	Tilvækst i beholdningen i form af:					
	Beholdning v. per. beg.	Kredit fra Canada	Dollarlån i den int. val. fond	Marshallhjælp	Overskud (+)el. underskud (÷) på betalingsbal.	Beholdning v. per. slutning
Januar kvartal 1949	1856	30	32	324	÷ 330	1912
April „ „	1912	30	—	341	÷ 632	1651
Juli „ „	1651	29	—	284	÷ 539	1425
Oktober „ „	1425	27	20	247	÷ 31	1688
Januar „ 1950	1688	27	—	229	+ 40	1984
April „ „	1984	18	—	240	+ 180	2422

En yderligere stigning i guld- og dollarreserven i april kvartal var ventet, men stigningens størrelse var en overraskelse. Når overskuddet på dollarområdet steg fra 40 mill. $ i januar kvartal til 180 mill. $ i april kvartal, var den vigtigste årsag utvivlsomt en øget afsætning til stigende priser af sterlingråvarer, i første række uld og gummi, et forhold, som atter skyldes den stærke amerikanske konjunkturopgang, der har præget den forløbne del af indeværende år; denne har således en meget væsentlig andel i bedringen i sterlingområdets dollarsituation, akkurat som konjunkturnedgangen var i høj grad medvirkende til forværringen i 1949. Devalueringens direkte og indirekte virkninger har sikkert kun spillet en mindre rolle for dollarbalancens forbedring. Det må understreges, at der her er tale om *hele* sterlingområdets dollaroverskud, og at

Englands kortfristede gæld til de andre sterlinglande i den sidste tid har været stigende. Hidtil har det ikke voldt vanskelighed at gennemføre den nedskæring af importen fra dollarlandene med 25 %, som også de andre lande i sterlingområdet gik med til i sommeren 1949, fordi devalueringen har begunstiget denne politik ved at fordyre importen fra dollarområdet, men en forudsætning for, at commonwealth-landene fortsat skal begrænse denne import til fordel for import fra England, er, at den engelske industri er leveringsdygtig med hensyn til de varer, som disse lande ønsker at indføre.

Udenrigshandelen.

I sammenligning med råvareeksporten fra det øvrige sterlingområde har Englands egen direkte eksport til U.S.A. kun bidraget forholdsvis lidt til skabelse af det stigende dollaroverskud, men det kan dog noteres, at den i maj indbragte flere dollars end i gennemsnit for de første 3 måneder af 1949, altså i perioden inden nedgangen forud for devalueringen var begyndt. Det samme var tilfældet med eksporten til Canada, således som det fremgår af nedenstående oversigt.

Englands eksport i mill. U.S.-$.
(Månedsgennemsnit).

	U. S. A.	Canada	Tilsammen
1948	22.2	24.2	46.4
1. kvartal 1949	21.2	26.7	47.9
2. „ „	13.4	26.5	39.9
3. „ „	15.1	25.2	40.3
4. „ „	18.7	20.0	38.7
1. „ 1950	18.8	23.9	42.7
April „	15.6	25.0	40.6
Maj „	23.9	34.7	57.7

Da priserne i dollars på de engelske eksportvarer i mange tilfælde blev sat ret stærkt ned efter devalueringen, har det for at indtjene det samme beløb i dollars som før været nødvendigt at sælge betydeligt større mængder. For eksporten som helhed lå sterling-priserne i maj dog i gennemsnit 5 % højere end i september 1949, men samtidig var importpriserne (regnet i sterling) steget med ikke mindre end 20 %, for råvarer endda med 25 %. Under disse omstændigheder er værdien af Englands samlede import steget stærkere end værdien af den samlede eksport, og underskuddet på handelsbalancen var i første halvår 1950 221 mill. £ mod 199 mill. £ i den tilsvarende periode i 1949. I andet halvår 1949 var underskuddet 230 mill. £. En af de faktorer, der har været stærkest medvirkende ved forbedringen af dollarsituationen, nemlig stigningen i råvarepriserne, har således samtidig virket i retning af at forøge det samlede underskud på den engelske handelsbalance.

Priser og lønninger.

Medens engrosindekset i januar kvartal var i det væsentlige uændret, indtrådte der i april og maj en ny stigning, og den samlede opgang siden deva-

Engelske konjunkturtal.

	Priser		Industriproduktion		Boligbyggeri[5]		Arbejdsmarked				Detailomsætning[9]	Udenrigshandel		Aktiekurser[11]
							Beskæftigelse[8]		Arbejdsløshed	Arbejdsløn[7]				
	Engrospriser[1]	Leveomkostninger[2]	Central Statistical Office[3]	London & Cambridge Economic Service[4]	Antal boliger under opførelse	Antal boliger fuldført	Samlet antal beskæftigede	Fabriksindustrien				Import[9]	Eksport[10]	
	1938 =100 *	Juli 1914 = 100 *	1946 =100 *	1946 = 100 *	1000 †	1000 *	Mill. †	Mill. †	1000 †	Sept. 39 = 100 *	1947 =100 *	Mill. £ *	Mill. £ *	1938 =100 *
1938	100	156	—	—	—	30.0	17.9	6.8	1688	100[12]	65	77	44	100
1945	167	203	—	—	26	0.2	16.3	6.8	103	150	76	92	38	127
1946	173	204	100	100	204	4.1	17.3	6.6	359	162	88	108	80	138
1947	189	203	108	108	253	10.5	18.6	7.1	256	168	100	149	100	145
1948	216	108	121	120	188	17.5	19.1	7.3	282	106	114	173	137	139
1949	227	111	129	127	195	16.0	22.2	8.3	243	109	125	189	154	132
April 1949	224	109	124	121	—	14.2	22.1	8.2	325	108	123	188	143	137
Maj —	228	111	134	131	—	16.3	22.1	8.3	304	108	128	195	157	139
Juni —	229	111	130	126	190	16.0	22.2	8.3	264	109	124	202	148	125
Juli —	226	111	118	117	—	14.6	22.2	8.2	243	109	124	186	146	125
Aug. —	226	111	119	115	—	14.3	22.2	8.3	261	109	115	200	141	123
Sept. —	228	112	132	128	198	16.8	22.2	8.3	268	109	120	181	146	131
Okt. —	234	112	135	134	—	16.4	22.3	8.4	300	109	132	199	161	129
Nov. —	237	112	140	138	—	16.4	22.3	8.4	324	109	137	201	166	124
Dec. —	238	113	131	129	195	17.4	22.2	8.4	330	109	163	196	159	128
Jan 1950	241	113	136	133	—	14.3	22.3	8.4	372	110	115	201	182	127
Febr. —	242	113	141	137	—	14.1	22.2	8.4	373	110	122	182	161	129
Marts —	242	113	143	141	195	19.4	22.2	8.4	347	110	133	221	191	127
April —	246	114	135	130	—	14.9	22.3	8.4	329	110	131	211	156	128
Maj —	251	114	142	134	—	17.0	22.3	8.4	315	110	141	229	188	130
Juni —	252	114		138					282	110		238	182	

* Tallene for 1938 og 1945—49 (de første 6 rækker) er gennemsnit for 12 måneder.
† Tallene for 1938 og 1945—49 (de første 6 rækker) gælder for juli (beskæftigelse, arbejdsløshed) eller december.

[1] Board of Trade. [2] Ministry of Labour. Fra juni 1947 nyt indeks med basis juni 1947. [3] Inkl. rustningsproduktion („finished munitions"). [4] Ekskl. rustningsproduktion. [5] Ministry of Health. Permanente boliger. [6] Fra 1949 ny serie, der i modsætning til den tidligere omfatter privat hushjælp og beskæftigede over pensionsalderen (65 år for mænd og 60 år for kvinder). Desuden tælles nu halvdagsarbejdere som heldagsarbejdere. Til sammenligning anføres, at tallene efter den nye opgørelse medio juli 1948 var 21.9 og 8.1. [7] Ugentlige lønsatser. Fra juni 1947 nyt indeks med basis juni 1947, omfattende industri, landbrug, off. forsyningsvirksomheder, detailhandel m. m. [8] Varehuse, kædebutikker og brugsforeninger. [9] Generalindførsel. [10] Inkl. reeksport. [11] London & Cambridge Economic Service. Industriaktier den 15. i hver måned. [12] Sept. 1939.

lueringen udgjorde herefter 10 %. Den nye stigning var i første række et resultat af opgangen i de internationale råvarepriser, selv om man også på visse områder kunne spore virkningerne af godstakstforhøjelsen på jernbanerne. Men færdigvarerne var endnu i maj kun steget med 3½ %, og for samme måned blev leveomkostningsindekset beregnet til 114 mod 112 i september 1949 (17/6 1947 = 100).

I de første 5 måneder af 1950 har ca. 2¼ mill. arbejdere fået deres lønsatser forhøjet med knap 0,4 mill. £ om ugen, hvilket dog ikke var tilstrækkeligt til at fremkalde en stigning i lønindekset. Med samme basis som leveomkostningsindekset blev lønindekset for maj opgjort til 110 mod 109 i september 1949, men mange fagforeninger presser stærkt på med krav om lønforhøjelser. I denne forbindelse kan nævnes, at fagforeningskongressens generalråd i en erklæring af 28. juni har opgivet den lønstoppolitik, som den 12. januar var blevet vedtaget — omend med ringe majoritet — på en konference af fagforeningernes forretningsudvalg, og som gik ud på at anbefale fagforeningerne at afholde sig fra krav om lønforhøjelser, så længe leveomkostningsindekset ikke oversteg 118. I stedet retter generalrådet en almindelig opfordring til de enkelte fagforeninger om at vise mådehold. Man er hermed hvad angår den øverste fagforeningsledelses standpunkt vendt tilbage til stillingen før devalueringen, dog med den bemærkelsesværdige forskel, at man ikke længere som et tilfælde, hvor det er berettiget at gøre en undtagelse fra lønstoppet, specielt nævner de laveste lønninger; årsagen til denne ændrede holdning må søges i de faglærte arbejderes modvilje mod en formindskelse af lønforskellene.

Da fagforeningskongressens generalråd ikke råder over egentlige magtmidler over for de enkelte fagforeninger, har dets vedtagelser i den ene eller den anden retning kun begrænset betydning. Større indflydelse på lønudviklingen kan det tænkes at få, at også regeringen har slækket på sine strenge principper, jfr. en udtalelse af finansminister sir Stafford Cripps den 3. juli, hvorefter England kun har råd til en begrænset lempelse af de strenge krav om at undgå indkomstforhøjelser. Formentlig vil der herefter være noget større muligheder for at få lønkrav godkendt, når det officielle forhandlingsmaskineri er sat i bevægelse.

Ophævelse af restriktioner.

Lettelsen i dollarsituationen og den fortsatte stigning i produktionen har i den forløbne del af 1950 medført ophævelsen af adskillige restriktioner og rationeringer.

Den 9. marts gav arbejdsministeren underhuset meddelelse om ophøret af kontrollen med arbejdskraftens anvendelse i henhold til forordningen af 18. september 1947 (se „Økonomi og Politik" 1947, p. 253), men allerede den 1. januar var forbudet mod, at kulminearbejdere og landarbejdere uden arbejdsministerens tilladelse gik over i andet erhverv, blevet ophævet. Den 22. maj fulgte meddelelsen om afskaffelsen af stålrationeringen undtagen for stål- og blikplader, og fra den 27. maj ophævedes benzinrationeringen, efter at der

med amerikanske olieselskaber var truffet aftale om, at importforøgelsen kunne betales i pund sterling. Sæberationeringen vil blive afskaffet fra den 10. september, og endelig kan nævnes, at den såkaldte pointsrationering for en række fødevarer er blevet ophævet, hvorimod kød, smør, ost, sukker, chokolade og te fremdeles er rationeret.

Overskud i kulgruberne.

Som nævnt i et foregående hefte af „Økonomi og Politik" gik antallet af arbejdere ved kulgruberne i 1949 ned med 16.000 til 709.000, og i første halvår 1950 faldt tallet yderligere til under 700.000. Produktionen var dog til trods herfor lidt større end i første halvår 1949, men det kan synes mærkeligt at ophæve restriktionerne på arbejdskraften på et tidspunkt, hvor antallet af arbejdere i industrien befinder sig i stadig nedgang. Det fremgår imidlertid af National Coal Board's beretning for 1949, at „stavnsbåndet" i kulgruberne ikke alene virkede i retning af at fastholde arbejdere ved industrien, men også hæmmede rekruteringen af nye arbejdere (fordi det gjorde beskæftigelse i kulminerne mindre tillokkende) og således forringede ledelsens muligheder for at skaffe sig af med forsømmelige og udisciplinerede arbejdere. Idet afskedigedes i 1949 8000 arbejdere for forsømmelse af arbejdet og mangel på disciplin. Dette var 3100 flere end i 1948, og denne kraftigere politik over for arbejderne har derfor åbenbart været en medvirkende årsag til nedgangen i arbejdskraften. På den anden side har ophævelsen af restriktionerne på arbejdskraften altså ikke hidtil ført til en sådan stigning i antallet af nyantagne arbejdere, at nedgangen i arbejdertallet har kunnet standses, og iøvrigt var antallet af tabte arbejdsdage på grund af udeblivelse fra arbejdet trods udrensningen større i 1949 end i 1948.

Når kulproduktionen fra gruberne i 1949 alligevel var ca. 5 mill. tons større end i 1948, var grunden for det første en ikke uvæsentlig stigning i produktionen pr. mand og skift ved selve kulbrydningen og dernæst, at et noget større antal arbejdere var beskæftiget ved selve kulbrydningen (som „face-workers"). For „face-workers" steg produktionen pr. skift fra 2,92 til 3,02 tons, og for samtlige arbejdere fra 1,11 til 1,16 tons, hvilket var mere end i 1938, men lidt mindre end i 1935, 1936 og 1937. Det synes således som om den fortsatte mekanisering af arbejdet i gruberne begynder at bære frugt.

Om det finansielle resultat af National Coal Board's virksomhed skal sluttelig anføres, at hver ton kul i 1949 indbragte gnstl. 47 s 11.5 d, hvilket var 9 d mere end i 1948, og at omkostningerne pr. ton samtidig gik ned med 6.3 d til 45 s 0.3 d. Herved steg fortjenesten pr. ton fra 1 s. 7.9 d til 2 s 11.2 d, og hele National Coal Boards driftsoverskud gik op fra 17,5 til 31,4 mill. £. Efter fradrag af renter m. v. var nettooverskuddet i 1949 9.5 mill. £ mod 1.7 mill. £ i 1948, medens der i 1947, det første år under nationaliseringen, var et nettounderskud på 23,3 mill. £, således at der altså endnu skal indtjenes 12,1 mill. £, før det første års underskud er bragt ud af verden. Det bør tilføjes, at England i 1949 eksporterede ca. 19 mill. tons kul (inkl. bunkers), og at

disse kul indbragte ca. 1 £ mere pr. ton end de kul, der afsattes på hjemmemarkedet. Uden denne eksport ville overskuddet i 1949 med uændrede priser på hjemmemarkedet være blevet forvandlet til et betydeligt underskud.

FRANKRIG

Priser og lønninger.

Ved en betragtning af den økonomiske udvikling i Frankrig i 1949 hæfter man sig først og fremmest ved den relative prisstabilitet efter de foregående års bestandige opgang. Medens engrospriserne i 1945 steg med 70 %, i 1946 med 80 %, i 1947 med 45 % og i 1948 med 62 %, og de tilsvarende tal for leveomkostningsindekset vedkommende var 62, 74, 57 og 42, gik engrospriserne i 1949 kun op med 1,4 %, medens leveomkostningerne endda faldt med 0,4 %. I virkeligheden var der en betydelig nedgang i såvel engrosprisindeks som for leveomkostninger indtil midten af året. Mellem november 1948 og juni 1949 gik engrospriserne tilbage fra 1977 til 1812 (1937 = 100) eller med 8 %, og fra januar 1949 til juli 1949 faldt leveomkostningerne fra 2236 til 1972 eller med næsten 12 %. I september devalueredes franc'en over for dollar'en med ca. 22 % (se nærmere herom „Økonomi og Politik" 1949 p. 259), og ved årets udgang lå priserne som nævnt på samme niveau som et år forinden. Endnu i maj 1950 var der ikke sket nogen yderligere forhøjelse af leveomkostningerne, medens stigningen i råvarepriserne i løbet af de 5 måneder havde hævet engrosprisindekset nogle få procent.

Med ophøret af prisstigningen fulgte forholdsvis rolige forhold på arbejdsmarkedet, indtil devalueringen fremkaldte nye lønkrav. I november 1949 indrømmedes der arbejdere med under 15000 francs om måneden en „bonus" på indtil 3000 francs, og der skete en forhøjelse af familietilskuddene, men nogen almindelig forhøjelse af arbejdslønnen fandt i modsætning til alle de foregående år efter krigen ikke sted i 1949. (Listen over lønforhøjelser ser således ud: august 1944 50 %, marts 1945 40 %, juni 1946 30 %, 1947 60 % og 1948 15 %). Det var meningen, at bonus'en — „prime exceptionelle et unique" — skulle være en udbetaling en gang for alle, men „Force Ouvrière", der omfatter de socialistiske fagforeninger, rejste straks krav om, at den skulle gælde for alle arbejdere og udbetales hver måned, medens man afventede parlamentets færdigbehandling af et lovforslag om genindførelse af kollektive overenskomster. Kravet fandt støtte hos de socialistiske medlemmer af ministeriet Bidault, men mødte modstand hos de øvrige ministre, og da det ikke lykkedes at opnå enighed om et kompromis, trådte socialisterne den 4. februar ud af ministeriet. Den 7. februar udstedte den rekonstruerede regering et dekret, der i overensstemmelse med det tilbud, der var gjort de socialistiske ministre, bestemte, at der for januar måned skulle udbetales en bonus på 3000 francs til alle arbejdere med indtil 14.000 francs om måneden, medens de arbejdere, der havde mellem 14.000 og 18.000 francs, skulle have tre fjerdedele af forskellen mellem deres faktiske løn og 18.000 francs.

Omtrent samtidig hermed gennemførtes loven om kollektive overenskomster, der er dateret 11. februar 1950. Herefter er fastsættelsen af lønningerne igen overladt til arbejdsmarkedets organisationer, idet loven dog bestemmer, at regeringen skal fastsætte en national minimumsløn. Desuden har arbejdsministeren fået bemyndigelse til at bestemme, at en overenskomst skal være bindende for alle virksomheder og arbejdere inden for den pågældende branche. Straks efter lovens vedtagelse rejste de forskellige fagforeninger krav om fortsat udbetaling hver måned af 3000 francs, og da såvel de private arbejdsgivere som regeringen for de nationaliserede virksomheder kun ville gå med til lønforhøjelser på 5—8 %, fulgte en strejkebølge, som dog hurtigt ebbede ud, efter at Bidault den 22. marts havde lovet, at de nationaliserede virksomheder ville indføre særlige produktivitetspræmier, og opfordret de private virksomheder til at gøre det samme.

Produktionen.

Prisstigningens ophør i 1949 må først og fremmest ses på baggrund af den forbedrede forsyningssituation. (Den sidste rationeringsordning — vedrørende kaffe — ophævedes i begyndelsen af 1950). Siden 1946 er Frankrigs industriproduktion steget med næsten 50 % og landbrugsproduktionen med en fjerdedel. Produktionsindekset for industrien er for 1949 beregnet til 122 (1938 = 100) med 111 i 1948, og det nærmede sig dermed stærkt det hidtidige toppunkt, 125 i 1929. Landbrugsproduktionen var imidlertid ca. 10 % mindre end i 1938. Tilsammen kan man regne med, at forsyningen med varer af enhver art i 1949 var lidt større end før krigen, men stigningen af industriproduktionen falder især på kapitalvarer og har derfor ikke endnu medført en tilsvarende forhøjelse af levefoden. Medens bruttoinvesteringerne i 1938 svarede til 16 % af nationalproduktet, anslås de for tiden at udgøre omkring 20—25 %. Alene til investeringer på de områder, der omfattes af Monnet-planen, er i årene 1947—49 anvendt 1000 mld. francs, og for 1950 er anslået yderligere 573 milliarder. Oprindelig tog Monnet-planen særlig sigte på modernisering og udvidelse af kul-, elektricitets-, stål-, cement-, og landbrugsmaskineindustrien samt transportvæsenet; men hertil er senere føjet bl. a. landbruget, som skal gøres til et eksporterhverv, og olie- og kvælstofindustrien, ligesom der lægges særlig vægt på udviklingen af Frankrigs oversøiske territorier. De vigtigste resultater på disse områder fremgår af nedenstående oversigt.

Industriproduktion.

	1929	1938	1946	1948	1949	1952 [1]
Kul (mill. tons)	55	47.6	49.3	45.1	53	60
Elektricitet (mld. kWh.)	14.4	20.8	23.0	28.4	29.7	43
Olie (1000 tons)	0	7	2.8	8.3	11.4	18.7
Stål (mill. tons)	9.7	6.2	4.4	7.3	9.1	12.5
Cement (mill. tons)	6.2	3.6	3.4	5.4	6.7	8
Traktorer (tusinder)	1	1.7	1.9	12.4	17.1	40
Kunstgødning (1000 tons N_2)	73	177	127	182	213	350

[1] Plan.

Landbrugsproduktion.

	Gst. 1934-38	1946	1947	1948	1949[1]	1952[2]
Hvede (mill. tons) ...	8.2	6.75	3.3	7.6	7.9	9.5
Andre kornsorter (mill. tons)	7.3	5.8	4.0	6.1	5.6	8.0
Kød (1000 tons)	1700	1250	1445	1675	1850	2200
Mælk (mill. l.)	14600	9500	10000	11500	12500	17000
Fedtstoffer (1000 tons)	325	210	230	255	400	550
Sukker (1000 tons) ...	769	688	598	860	900	1300

[1] Anslået. [2] Plan.

Betalingsbalancen.

I den seneste rapport fra „Commissariat Général du Plan de Modernisation et d'Equipement" peges der på, at de betydelige fremskridt, der er gjort siden 1946, er opnået ved hjælp af tre faktorer: en forøgelse af arbejdskraften med 300.000 mand, forlængelse af arbejdstiden, der nu er gnstl. 45 timer om ugen mod 39 timer i 1938, og en stigning i produktionen pr. arbejdstime til førkrigsniveauet. Ved siden af Frankrigs egne anstrengelser for at bringe sin økonomi på fode har imidlertid Marshall-hjælpen spillet en afgørende rolle ved at muliggøre en langt større import, end Frankrig i efterkrigsårene har været i stand til at betale for med sin eksport. Samtidig med prisstabiliseringen er dog indtrådt en stærk stigning i eksporten. Efter volumenindekset var den i 1949 33 % og i januar kvartal 1950 endog 51 % større end i 1938, medens de tilsvarende tal for importen var henholdsvis 4 og 14 %, og i 1949 dækkede eksporten 85 % af importen mod 64 % i 1948 og 56 % i 1947*. Da underskuddet på de „usynlige" poster også var mindre end i 1948, blev resultatet, at det samlede underskud på betalingsbalancens løbende poster faldt fra ca. 1,7 til 0,7 mld. $, men hertil er ganske vist at bemærke, at over for dollarområdet er underskuddet opgjort til 855 mill. $, således at Frankrigs behov for dollarhjælp stadig var meget betydeligt. Det kan i denne forbindelse nævnes, at den direkte Marshall-hjælp til Frankrig for 1950—51 regnes at ville udgøre 503 mill. $ mod 673 millioner i 1949—50 og 978 millioner i 1948—49.

Frankrigs betalingsbalance 1946—49.
(Mill. $).

	1946	1947	1948	1949
Handelsbalancen	÷ 1527	÷ 1452	÷ 1428	÷ 470
„Usynlige" poster, netto	÷ 225	÷ 61	÷ 102	÷ 70
Oversøiske territorier, nettounderskud	÷ 297	÷ 163	÷ 208	÷ 170
Betalingsbalancens løbende poster	÷ 2049	÷ 1676	÷ 1738	÷ 710

* Tallene er beregnet på grundlag af den samlede franske udenrigshandel. Ser man bort fra handelen med Frankrigs oversøiske territorier, med hvilke Frankrig har et voksende overskud, dækkede eksporten i 1949 kun 66 % af importen, men i januar kvartal 1950 69 % mod 59 % i januar kvartal 1949.

Finans- og kreditpolitik.

Medens den stigende produktion og Marshall-hjælpen har skabt en rigeligere vareforsyning, har regeringen samtidig søgt at bekæmpe inflationen ved finans- og kreditpolitiske foranstaltninger. Skatteindtægten har været voksende og anslås nu til 30 % af nationalproduktet, og underskuddet på statens drifts- og kapitalbudget er gået ned og er i stigende grad blevet dækket ved hjælp af langfristede lån og Marshall-hjælpens „counterpart-fund, således at man ikke i så stor udstrækning som tidligere har været nødt til at tage tilflugt til lån i centralbanken. I april 1949 blev maksimum for statens lån i Banque de France sat ned fra 200 til 175 mld. francs .

Den restriktive kreditpolitik går tilbage til januar 1947. Den officielle diskonto, der da var 1 5/8 %, blev efterhånden forhøjet til 3½ % (begyndelsen af september 1948). Den 30. september 1948 blev den sat ned igen til 3 %, men samtidig blev der for hver enkelt bank lagt loft over dens adgang til at rediskontere i centralbanken. Til trods for kreditrestriktionerne steg pengemængden (sedler plus indskud på anfordring) i 1949 med 545 mld. francs eller med 25 % mod 507 milliarder i 1948, men samtidig synes omløbshastigheden som følge af den voksende tillid til franc'en at være gået ned, med andre ord, forøgelsen af pengemængden er anvendt til styrkelse af kassebeholdningerne, der under prisinflationen naturligvis søgtes holdt nede på det lavest mulige niveau.

Arbejdsløshed.

I den sidste tid har der vist sig en tendens til stigende arbejdsløshed, og det er måske ikke uden forbindelse hermed, at diskontoen den 8. juni er blevet sat ned fra 3 til 2½ %. Det må dog tilføjes, at de officielle arbejdsløshedstal fremdeles er meget små både absolut og i sammenligning med før krigen.

For april 1950 er antallet af arbejdsløse opgjort til 62000 mod 374000 i gennemsnit for 1938, men det var halvanden gang så stort som i 1949, og der findes desuden en del, som arbejder på indskrænket arbejdstid. Ifølge arbejdsministeriets opgørelse havde således i april 182000 en ugentlig arbejdstid på mindre end 40 timer.

ITALIEN

De allierede gik i land i Italien i juli 1943, og i de følgende 22 måneder til Norditaliens befrielse i april 1945 var landet udsat for krigens ødelæggelser, medens de allierede trængte længere og længere nordpå. Langt den største del af den italienske industri, som er koncentreret i Norditalien, forblev dog uskadt; kun 12—15 % af kapaciteten regnes at være gået tabt som følge af krigen. På andre områder var ødelæggelserne derimod meget betydelige. 1.700.000 boliger blev fuldstændigt ødelagt og over 4 millioner beskadigede, og ved krigens slutning var jernbanernes kapacitet sunket til 30 % af førkrigsniveauet, medens

90 % af handelsflåden var gået tabt. Ialt anslås Italiens materielle krigstab til 12 mld. førkrigs-dollars, d. v. s. ca. 1/5 af nationalformuen og mere end et års nationalindkomst.

Inflationen og dens bekæmpelse.

Det var således en betydelig genopbygningsopgave, Italien stod over for i 1945, men skønt størstedelen af industrien var intakt, kneb det for produktionen at komme i gang på grund af kul- og råvaremangel, og situationen forværredes stærkt ved, at en usædvanlig tørke formindskede høstudbyttet, således at f. eks. hvedehøsten gik ned til 4,2 mill. tons mod normalt 7 mill. tons. Ganske vist afværgedes hungersnøden ved hjælp udefra, gennem Unnra og på anden måde, men dette kunne ikke hindre den inflation, der i de følgende år tvang priserne voldsomt i vejret. Lønningerne, der var pristalsregulerede, fulgte efter, og lønforhøjelserne fremkaldte nye prisstigninger, og det hjalp ikke, at produktionen efterhånden kom ganske godt i gang, fordi mistilliden til liren bevirkede, at varerne for en stor del holdtes tilbage i lagrene i spekulationsøjemed.

I september 1947 var priserne efter det officielle engrosprisindeks ca. 60 gange højere end i 1938. Den 30. september samme år indledtes imidlertid den deflationspolitik, der er knyttet til nuværende præsident Einaudis navn. Den officielle diskonto sattes op fra 4 til 5½ %, og bankernes udlånsrente forhøjedes til 10 % eller mere, men ud over fordyrelsen af kreditten greb man desuden til direkte kreditrestriktioner gennem en bestemmelse om, at 20 % af den del af bankernes udlån, der oversteg 10 gange egenkapitalen (15 % af de samlede udlån, hvis dette beløb var mindre), skulle indbetales, eventuelt deponeres i form af statsobligationer, på en spærret konto i nationalbanken. Det samme skulle gælde for 40 % af tilvæksten i indlånene efter 1. oktober 1947, dog således, at det samlede beløb på spærrekonto ikke skulle overstige 25 % af de samlede indlån.

Deflationen efter 1947.

Kreditstramningen medførte en afvikling af spekulationslagrene, og der udviklede sig i den følgende tid et kraftigt prisfald især for de frie prisers vedkommende, således at forskellen mellem disse og de officielle priser blev stærkt formindsket. (Den forsvandt helt i 1948 og 1949 med afskaffelsen af rationeringerne). I juli 1948 var det officielle engrosprisindeks faldet til ca. 51 (1938 = 1) mod 62 i september 1947, men det steg igen til ca. 57 i december 1948 på grund af bortfald af levnedsmiddelsubsidier og forhøjelse af taksterne i offentlige virksomheder. Gennem hele 1949 var priserne derefter faldende, og i begyndelsen af 1950 stod engrosprisindekset i ca. 47. Leveomkostningsindekset, der i de første 10 måneder af 1947 var steget 55 %, faldt 7 % i de to sidste måneder af året og var derefter praktisk taget uændret i 1948, men havde i sidste halvdel af 1949 en tydelig nedadgående tendens, som fortsattes ind i 1950.

Med standsningen af prisstigningen kom også lønningerne ind i en roligere periode. Arbejdslønnen i industrien steg i 1947 ikke mindre end 85 %, men i 1948 kun 6 %. Sammenlignet med 1938 synes lønningerne i gennemsnit at være steget noget stærkere end leveomkostningerne, men stigningen har været meget forskellig for de forskellige arbejderkategorier. Ligesom i mange andre lande har der været en tendens til udjævning af lønforskellen mellem faglærte og ufaglærte, og medens de ufaglærte og kvinderne er nået op over reallønnen før krigen, ligger de faglærte stadig et godt stykke under.

Udenrigshandel og valutapolitik.

Inflationens ophør betød, at der var skabt mulighed for en udvidelse af eksporten, der da også gik stærkt frem i den følgende tid. Hertil bidrog dog også den faktiske devaluering af liren, som fandt sted i slutningen af 1947.

De allierede havde oprindelig, d. v. s. i juli 1943, fastsat en kurs af 1 £ = 400 lire og 1 $ = 100 lire (mod før krigen henholdsvis 89 og 19 lire). I januar 1946 sattes dollarkursen op til 225 lire og i august 1947 til 350 lire; men for at opmuntre eksporten var der allerede i 1946 indført den ordning, at eksportørerene kun var forpligtet til at aflevere halvdelen af den indtjente valuta til den officielle kurs, medens de kunne sælge den anden halvdel i det frie marked til en langt højere kurs eller eventuelt selv anvende den til betaling af import; valuta til import af særlig vigtige varer stilledes til rådighed til den lavere, officielle kurs.

Den ændring, der gennemførtes den 27. november 1947, betød reelt afskaffelsen af dobbeltkurssystemet. Det bestemtes nu, at den officielle kurs skulle fastsættes for hver måned som gennemsnittet af den foregående måneds kurser på det frie marked, og i de næste 2 år indtil pundets devaluering i september 1949 stabiliseredes liren faktisk på niveauet 1 $ = ca. 575 lire. Den nye ordning virkede stimulerende på eksporten og fremkaldte en stærk forøgelse af den for den italienske betalingsbalance ikke uvæsentlige post, der hedder hjemsendt opsparing fra emigranter, ligesom den fremskyndede hjemtagningen af kapital, der var blevet anbragt i udlandet, medens man endnu ventede yderligere stigning i de udenlandske valutakurser og dermed fortjeneste ved at udskyde hjemtagning til senere. Resultatet var, at underskuddet på betalingsbalancens løbende poster gik ned fra 793 mill. $ i 1947 til 300 mill. $ i 1948 og 215 mill. $ i 1949, og da Italien samtidig i Marshall-planens to første år har modtaget omkring 1000 mill. $, har der siden 1947 været en stærk stigning i guld- og dollarreserven.

Italiens betalingsbalance.
(Mill. $).

	1947	1948	1949
Handelsbalancen	— 661	— 320	— 274
Fragtudgifter, netto	— 161	— 107	— 102
Andre „usynlige" poster, netto ...	+ 29	+ 127	+ 161
Betalingsbalancens løbende poster	— 793	— 300	— 215

Da der ikke er fastsat nogen officiel paritet for liren, skete der heller ikke formelt nogen nedskrivning af den italienske valuta ved det engelske punds devaluering i september 1949, men den medførte en stigning i dollarkursen fra 575 til 624 lire, hvilket betød en faktisk devaluering over for dollar på ca. 8 %. Over for sterling og andre valutaer, der blev nedskrevet med en langt større procent, var der imidlertid tale om en betydelig opskrivning af liren. Dette forhold synes dog ikke i nævneværdig udstrækning at have påvirket Italiens handelsbalance. I hvert fald var eksportværdien, som det fremgår af nedenstående tabel, i de første 4 måneder af 1950, trods det lavere prisniveau, 4—5 % større end i den tilsvarende periode i fjor, medens importens værdi var en ubetydelighed lavere.

Italiens udenrigshandel.

	Engrosprisindeks (1938 = 1)	Import (mld. lire)	Eksport (mld. lire)	Importoverskud (mld. lire)
1938	1	11	10	1
1946	29	92	65	27
1947	52	931	339	592
1948	54	823	571	252
1949	52	855	633	222
1949 jan.-april	56	300	206	94
1950 jan.-april	47	297	215	82

Såvel denne som den foregående tabel stammer fra årsberetningen for 1949—50 fra den internationale bank i Basel. Omregner man de opgivne tal for handelsbalancens underskud i lire til dollars efter de angivne kurser, kommer man for alle årene 1947—49 til større tal end de i den første tabel anførte. Forskellen må antages at bero på, at importtallene i den første tabel er opført i f.o.b.-priser og eksporttallene i c.i.f.-priser, medens det er omvendt i den anden tabel.

Offentlige arbejder og jordreform.

Kreditindskrænkningen i efteråret 1947 efterfulgtes af et ret kraftigt fald i industriproduktionen, men nedgangen blev ikke af længere varighed, og for årene 1947, 1948 og 1949 er produktionsindekset beregnet til henholdsvis 93, 98 og 104 (1938 = 100). Navnlig efter pundets devaluering har der imidlertid vist sig en tendens til stagnation, og diskontoen, der i april 1949 blev sat ned fra 5½ til 4½ %, er i april i år yderligere blevet sænket til 4 %. De direkte kreditrestriktioner, der gennemførtes i 1947, er derimod stadig i kraft, bortset fra, at den del af indlånsforøgelsen i forhold til 1. oktober 1947, der skal indsættes på spærret konto i nationalbanken, er reduceret fra 40 til 25 %, efter at det samlede „indefrosne" beløb er nået op på 25 % af samtlige indlån.

Det store problem i efterkrigstidens som i førkrigstidens Italien er imidlertid arbejdsløsheden eller rettere sagt den del af arbejdsløsheden, der går under betegnelsen strukturarbejdsløshed. Efter krigen har antallet af arbejdsløse i Italien varieret mellem 1,2 og 2,4 millioner eller mellem 6 % og 12 % af den aktive befolkning, men kunne man opgøre den „skjulte" arbejdsløshed, der består i ineffektiv udnyttelse af den nominelt beskæftigede arbejdskraft både

i industri og landbrug, ville man komme op på meget højere tal; den økonomiske kommission for Europa (ECE) regner således med 4 millioner.

Baggrunden for arbejdsløshedsproblemet i Italien er den stærke befolkningstilvækst, og problemet er blevet akut, efter at udvandringsmulighederne er blevet stærkt begrænsede. Den udvej, der herefter står åben, er større industrialisering og intensivering af landbruget, men begge dele vil kræve meget store investeringer. Det første skridt fra regeringens side til direkte bekæmpelse af arbejdsløsheden er taget ved de forslag, som De Gasperi den 17. marts 1950 fremsatte i parlamentet, og hvorefter der i de kommende 10 år årligt skal anvendes 120 mld. lire til grundforbedringsarbejder, vejanlæg o. s. v., deraf 100 mld. lire i Syditalien, hvor den „skjulte" arbejdsløshed er særlig stor. Disse foranstaltninger må også ses i forbindelse med den bebudede jordreform, der skal skaffe jord til landarbejderne ved ekspropriation fra godserne. Ifølge det forslag, der er udarbejdet herom, vil ekspropriationen ramme de ejendomme, der i 1938 gav en årlig indtægt på 30.000 lire og derover, og bestemmelserne er iøvrigt formet således, at de dårligst udnyttede godser skal afstå forholdsvis mest jord. Ialt regnes der med ekspropriation af 1,5 mill. ha. jord, hvorpå der skulle kunne oprettes ca. ¼ mill. småbrug.

20.7.1950.